

PRZEDMIOTOWE OCENIANIE

KLASY 8

I. INFORMACJE OGÓLNE

1/ Przedmiot: **wiedza o społeczeństwie**

2/ Podstawa programowa:

Rozporządzenie MEN z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej, załącznik nr 2 (Dz.U. z 2017 r. poz. 356)

3/ Program:

Piotr Krzesicki, Piotr Kur: Program nauczania wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej.
Wydawnictwo WSiP

4/ Podręcznik:

Piotr Krzesicki, Piotr Kur, Małgorzata Poręba. Podręcznik do wiedzy o społeczeństwie w klasie VIII.

II. WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY

II. 1 Ocena dopuszczająca:

Uczeń:

- 1) Potrafi wymienić czynniki, które kształtują człowieka jako jednostkę.
- 2) Wie, czym się zajmuje przedmiot wiedza o społeczeństwie.
- 3) Wie, czym są komunikaty werbalne i niewerbalne.
- 4) Wymienia najważniejsze potrzeby człowieka.
- 5) Wymienia kilka przykładów ról społecznych, które odgrywa.
- 6) Wie, czym są zbiorowości społeczne.
- 7) Wie, czym są normy grupowe.
- 8) Wie, jaką rolę w społeczeństwie odgrywa rodzina.
- 9) Potrafi wymienić wartości ważne dla rodziny.
- 10) Potrafi poprawnie określić najważniejsze wydatki i dochody gospodarstwa domowego.
- 11) Potrafi scharakteryzować klasę szkolną, pozalekcyjne koło zainteresowań.
- 12) Opisuje życie społeczności szkolnej.
- 13) Zna prawa i obowiązki ucznia.
- 14) Rozpoznaje przypadki łamania praw ucznia w swoim otoczeniu.
- 15) Potrafi dokonać oceny swoich umiejętności i zainteresowań zawodowych.
- 16) Wyjaśnia, czym są mała ojczyzna i region.
- 17) Znajduje podstawowe informacje na temat swojej gminy i swojego regionu.
- 18) Wie jak tworzony jest budżet gminy.
- 19) Wymienia problemy społeczności lokalnej.
- 20) Potrafi określić czas kiedy ukształtowały się współczesne narody.
- 21) Podaje, w jaki sposób można nabyć obywatelstwo na prawie ziemi i prawie krwi.
- 22) Odróżnia mniejszości narodowe od mniejszości etnicznych.
- 23) Wskazuje różnice pomiędzy migracją a uchodźstwem.
- 24) Wie, co znaczy pojęcie ojczyzna.
- 25) Wymienia i opisuje polskie symbole narodowe.
- 26) Wymienia cnoty obywatelskie.
- 27) Opisuje, czym jest społeczeństwo obywatelskie.
- 28) Wyjaśnia na czym polega wolontariat.

- 29) Wie czym są organizacje pożytku publicznego.
- 30) Wie czym jest etyka.
- 31) Wymienia przykłady łamania zasad etycznych w życiu publicznym.
- 32) Wie, czym jest państwo.
- 33) Zna najważniejsze cechy państwa.
- 34) Potrafi określić, gdzie i kiedy narodziła się idea demokracji.
- 35) Wie, czym jest demokracja bezpośrednia i demokracja pośrednia (przedstawicielska).
- 36) Wie, czym jest konstytucjonalizm.
- 37) Wie, czym jest preambuła.
- 38) Wie czym jest zasada pluralizmu politycznego.
- 39) Potrafi wskazać różnice pomiędzy partią polityczną a inną organizacją społeczną.
- 40) Wyjaśnia pojęcie demokracji przedstawicielskiej.
- 41) Wymienia cechy demokratycznych wyborów.
- 42) Wie, czym jest republikańska forma rządów.
- 43) Potrafi wskazać, kto sprawuje w Polsce władzę wykonawczą.
- 44) Wyjaśnia zasadę państwa prawa.
- 45) Przedstawia podział władzy sądowniczej na sądy powszechne, wojskowe, administracyjne i trybunały.
- 46) Wymienia kilka kierunków polskiej polityki zagranicznej.
- 47) Wskazuje przyczyny powstania Unii Europejskiej.
- 48) Znajduje informacje o życiorysie politycznym Ojców Europy.
- 49) Potrafi wymienić korzyści z polskiego członkostwa w UE.
- 50) Wyjaśnia, czym jest zjawisko globalizacji.
- 51) Wskazuje, z czego wynikają prawa człowieka.
- 52) Uzasadnia, dlaczego prawa człowieka są niezbywalne.
- 53) Wymienia prawa i wolności osobiste, które są ważne dla młodych osób.
- 54) Wymienia różne systemy ochrony praw człowieka.
- 55) Zna najważniejsze zadania policji i służb porządkowych.
- 56) Wie, na czym polega przymus bezpośredni.
- 57) Opisuje, czym jest przemoc rówieśnicza.
- 58) Wskazuje, które rodzaje przemocy rówieśniczej są zaliczane do przestępstw, a które – do wykroczeń.
- 59) Wie, czym są środki masowego przekazu.
- 60) Wymienia i opisuje umiejętności, które umożliwią swobodne poruszanie się wśród natłoku informacji.
- 61) Odnajduje w mediach informacje na wskazany temat, analizuje je.
- 62) Wymienia najważniejsze funkcje reklamy.
- 63) Wie czym jest cyberprzestrzeń.

II. 2 Ocena dostateczna

Uczeń

- 1) Potrafi podać przykłady nauk humanistycznych.
- 2) Rozumie zasady komunikowania się i je stosuje.
- 3) Potrafi wskazać przykłady potrzeb pierwotnych – biologicznych oraz wtórnych – psychicznych i społecznych.
- 4) Wyjaśnia pojęcie socjalizacja.
- 5) Wie, czym są: interakcja i więzi społeczne.
- 6) Wie, czym są grupy społeczne.
- 7) Dokonuje podziału grup społecznych na formalne i nieformalne, pierwotne i wtórne, duże i małe.
- 8) Wskazuje przyczyny powstawania konfliktów.

- 9) Opisuje rodzinę jako grupę społeczną.
- 10) Wie, czym są rodziny dwupokoleniowe i wielopokoleniowe; rozumie, na czym polega rola rodziców i osób starszych.
- 11) Zna i rozumie zasady racjonalnego gospodarowania budżetem domowym.
- 12) Rozumie pojęcie deficyt budżetowy i wie, jak uniknąć deficytu budżetowego.
- 13) Zna strukturę polskiego systemu edukacyjnego.
- 14) Wskazuje najważniejsze prawa, jakie ma samorząd szkolny.
- 15) Zna prawa i obowiązki pracowników szkoły.
- 16) Zna instytucje zajmujące się ochroną praw ucznia.
- 17) Zna perspektywy rynku pracy i umie wskazać branże i zawody przyszłości oraz branże i zawody schyłkowe.
- 18) Wymienia czynniki kształtujące odrębność regionalną.
- 19) Wymienia organy samorządowe wybierane przez obywateli.
- 20) Wymienia najważniejsze zadania organów samorządowych.
- 21) Wymienia organy stanowiące i wykonawcze w gminie (mieście/dzielnicy); powiecie i województwie.
- 22) Wie, czym jest kapitał społeczny.
- 23) Wie, czym są młodzieżowe rady miast i gmin.
- 24) Wie czym różni się narodowość od obywatelstwa.
- 25) Potrafi wskazać, który ze sposobów nabywania obywatelstwa obowiązuje w Polsce.
- 26) Wymienia mniejszości narodowe i etniczne żyjące obecnie w Polsce.
- 27) Wyjaśnia, co to jest Polonia.
- 28) Podaje przykłady zachowań patriotycznych.
- 29) Opisuje cechy dobrego obywatela.
- 30) Wskazuje, jak można aktywnie uczestniczyć w życiu publicznym i obywatelskim.
- 31) Podaje przykłady organizacji i akcji społecznych skupiających młodych ludzi.
- 32) Wymienia ich najważniejsze cele.
- 33) Wymienia cechy etyki zawodowej.
- 34) Wskazuje negatywne skutki nieprzestrzegania zasad etycznych.
- 35) Wymienia podstawowe funkcje państwa.
- 36) Wskazuje wewnętrzne i zewnętrzne funkcje państwa.
- 37) Wymienia najważniejsze zasady demokracji.
- 38) Wie, czym jest referendum.
- 39) Potrafi podać przykłady spraw, które mogą być poddawane pod referendum.
- 40) Wymienia najważniejsze szczególne cechy konstytucji.
- 41) Wie, czym jest i dlaczego został powołany Trybunał Konstytucyjny.
- 42) Potrafi opisać system monopartyjny, dwupartyjny i wielopartyjny.
- 43) Wyjaśnia pojęcie koalicji rządowej.
- 44) Wie, czym jest czynne i bierne prawo wyborcze.
- 45) Potrafi określić, kto wchodzi w skład rządu.
- 46) Wie, jak są przeprowadzane w Polsce wybory prezydenckie.
- 47) Odszukuje i opracowuje informację o prezydentach wybranych w wyborach bezpośrednich.
- 48) Zna strukturę sądownictwa powszechnego.
- 49) Wie w jakich sprawach orzeka sąd rejonowy.

- 50) Wymienia cele i przejawy działania Organizacji Narodów Zjednoczonych.
- 51) Wskazuje cele i różne formy działalności Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego.
- 52) Wymienia ogólne cele UE.
- 53) Wymienia osoby z Polski, które pełnią ważne funkcje w instytucjach unijnych.
- 54) Wyjaśnia pojęcia: fundamentalizm religijny i terroryzm.
- 55) Wskazuje źródła ludzkiej godności.
- 56) Wymienia najważniejsze cechy praw człowieka.
- 57) Wie, jak pojęcia: wolności i prawa charakteryzowane są w Konstytucji RP.
- 58) Wie, jaką rolę w ochronie praw człowieka pełni Rzecznik Praw Obywatelskich.
- 59) Podaje przykłady środków przymusu bezpośredniego.
- 60) Wymienia podstawowe rodzaje przemocy.
- 61) Potrafi wymienić różne typy przestępstw.
- 62) Wie, jaki sąd rozpatruje sprawy nieletnich.
- 63) Wymienia różne rodzaje mediów, dzieląc je na: pisane, audiowizualne i interaktywne.
- 64) Wyjaśnia pojęcia: społeczeństwo informacyjne i globalna wioska.
- 65) Wie dlaczego dziennikarstwo jest zawodem zaufania publicznego.
- 66) Wie, czym jest reklama społeczna.
- 67) Odszukuje w Internecie komunikaty z badań opinii publicznej.
- 68) Wymienia zasady bezpieczeństwa w sieci.

II. 3 Ocena dobra

Uczeń:

- 1) Wymienia elementy osobowości człowieka.
- 2) Zna znaczenie słowa asertywność.
- 3) Wie, jak przygotować samodzielnie prezentację i publicznie ją przedstawić.
- 4) Charakteryzuje człowieka jako istotę społeczną i podaje stosowne przykłady.
- 5) Wymienia różne rodzaje więzi społecznych.
- 6) Wie, jaką funkcję pełnią role społeczne.
- 7) Zna sposoby rozwiązywania konfliktów.
- 8) Wie, jakimi metodami można osiągnąć kompromis.
- 9) Potrafi wymienić akty prawne, które opisują rodzinę.
- 10) Zna prawa i obowiązki rodziców i dzieci.
- 11) Umie wyjaśnić rolę i znaczenie gospodarstwa domowego w gospodarce państwa.
- 12) Potrafi zaplanować i rozpiścić zrównoważony budżet.
- 13) Wie, czym jest samorządność, podaje przykłady rodzajów samorządów.
- 14) Podaje najważniejsze zasady wyboru samorządu szkolnego.
- 15) Potrafi wskazać, z jakich aktów prawnych wynikają prawa ucznia.
- 16) Wymienia akty prawa szkolnego, w których zapisane są jego prawa.
- 17) Potrafi przygotować plan kariery edukacyjnej i zawodowej.
- 18) Rozumie, czym jest rynek pracy i jakie stawia oczekiwania względem pracowników.
- 19) Umie pracować w grupie podczas dokonywania analizy rynku pracy i planowania kariery zawodowej.
- 20) Wskazuje cechy charakterystyczne regionu, w którym mieszka.
- 21) Wskazuje, w jaki sposób władze centralne mogą wpływać na decyzje władz samorządowych.

- 22) Wymienia najważniejsze zadania organów samorządowych.
- 23) Podaje jeden przykład wykorzystywania funduszy unijnych w środowisku lokalnym.
- 24) Próbuje formułować sądy dotyczące problemów społecznych.
- 25) Potrafi wyjaśnić, czym jest budżet obywatelski.
- 26) Zna obowiązki obywatelskie zapisane w Konstytucji RP.
- 27) Przedstawia prawa przysługujące mniejszościom.
- 28) Wymienia postawy sprzeczne z patriotyzmem.
- 29) Odwołując się do przykładów współczesnych i historycznych, opisuje wzory postaw obywatelskich.
- 30) Wskazuje działania, które podejmuje społeczeństwo obywatelskie.
- 31) Wskazuje różne możliwości działań społecznych, które mogą podejmować osoby młode.
- 32) Potrafi wyjaśnić pojęcia: mobbing, lobbing, nepotyzm, korupcja.
- 33) Potrafi podać przykłady, jak państwo realizuje swoje zadania.
- 34) Wyjaśnia zasadę trójpodziału władzy.
- 35) Wymienia najważniejsze zasady ustrojowe zapisane w konstytucji.
- 36) Potrafi podzielić partie zasiadające w sejmie, wskazując partie prawicowe centrowe i lewicowe.
- 37) Wyjaśnia pojęcie opozycja.
- 38) Wymienia najważniejsze instytucje sejm i senatu.
- 39) Potrafi wymienić kilka kompetencji sejm i senatu.
- 40) Podaje imiona i nazwiska urzędującego prezesa i wiceprezesów Rady Ministrów.
- 41) Wymienia prezydentów RP wybranych w wyborach bezpośrednich.
- 42) Podaje przykłady kompetencji prezydenta.
- 43) Wyjaśnia zasady: niezależności, niezawisłości oraz dwuinstancyjności.
- 44) Wymienia państwa należące do NATO.
- 45) Przedstawia działalność Polski w ONZ, Unii Europejskiej i NATO.
- 46) Potrafi wymienić państwa członkowskie UE.
- 47) Wymienia najważniejsze instytucje UE.
- 48) Wymienia podstawowe prawa obywateli Unii Europejskiej.
- 49) Wymienia problemy ekonomiczne i demograficzne świata.
- 50) Wymienia problemy związane ze środowiskiem naturalnym i chorobami.
- 51) Omawia cechy praw człowieka.
- 52) Wymienia najważniejsze dokumenty, które tworzą międzynarodowy system ochrony praw człowieka.
- 53) Wie, kiedy powstała Powszechna Deklaracja Praw Człowieka.
- 54) Wymienia ogólne zasady dotyczące praw i wolności zapisanych w polskiej konstytucji.
- 55) Wymienia różne formy uczestniczenia obywateli w życiu publicznym.
- 56) Wymienia najważniejsze elementy systemu praw człowieka w Polsce.
- 57) Wymienia organizacje pozarządowe działające na rzecz ochrony praw człowieka.
- 58) Wymienia działania UNICEF na rzecz praw dzieci.
- 59) Opisuje działania Rzecznika Praw Dziecka.
- 60) Wskazuje sytuacje, gdy służby porządkowe mogą użyć przymusu bezpośredniego.
- 61) Wymienia prawa, które przysługują nieletniemu, który został zatrzymany przez policję.
- 62) Wymienia funkcje mediów.
- 63) Wyjaśnia pojęcie czwartej władzy.
- 64) Wymienia zachowania etyczne w mediach elektronicznych.

- 65) Odróżnia fakty od komentarzy.
- 66) Wymienia różne techniki manipulacji stosowane w reklamach.
- 67) Wie, na czym polega znaczenie badań opinii publicznej.
- 68) Wymienia zagrożenia i korzyści wynikające z korzystania z cyberprzestrzeni.
- 69) Wymienia najważniejsze rodzaje szkodliwych programów, które stanowią zagrożenie dla uczestników cyberprzestrzeni.

II. 4 Ocena bardzo dobra

Uczeń:

- 1) Potrafi wymienić i opisać dziedziny humanistyki, które tworzą wiedzę o społeczeństwie.
- 2) Opisuje elementy osobowości człowieka i określa, jak wpływają na różnorodność ludzi.
- 3) Potrafi wskazać zachowania asertywne.
- 4) Charakteryzuje potrzeby ludzkie z uwzględnieniem ich podziału.
- 5) Wyjaśnia, jaką funkcję pełni społeczeństwo w procesie socjalizacji.
- 6) Charakteryzuje różne rodzaje więzi społecznych.
- 7) Potrafi wskazać, jak poszczególne grupy wpływają na odgrywane przez nas role społeczne.
- 8) Charakteryzuje wybrane zbiorowości społeczne.
- 9) Potrafi określić rolę zbiorowości w życiu społecznym.
- 10) Charakteryzuje różne sposoby podejmowania decyzji w grupie oraz wskazuje ich dobre i złe strony.
- 11) Wymienia najważniejsze rodzaje konfliktów.
- 12) Wymienia i opisuje podstawowe funkcje pełnione przez rodzinę.
- 13) Analizuje wartości ważne dla rodziny.
- 14) Opisuje prawa i obowiązki rodziców i dzieci.
- 15) Zna współczesne typy rodziny.
- 16) Przedstawia rolę rodziców i osób starszych w rodzinie oraz umie skorzystać z ich doświadczenia pomocnego podczas projektowania budżetu.
- 17) Wskazuje, co najmniej kilka ważnych funkcji, które pełni szkoła.
- 18) Opisuje funkcje szkoły w systemie edukacji.
- 19) Charakteryzuje strukturę polskiego systemu edukacyjnego.
- 20) Podaje, jaką rolę w życiu społeczności szkolnej odgrywa samorząd.
- 21) Charakteryzuje działania samorządu uczniowskiego.
- 22) Wskazuje i opisuje źródła praw ucznia.
- 23) Potrafi opisać sytuacje szkolne, w których występują przykłady praw i obowiązków szkolnych.
- 24) Potrafi określić w konkretnych przypadkach, jakie prawa ucznia są naruszane.
- 25) Przedstawia sposoby dochodzenia praw, które zostały naruszone.
- 26) Rozumie korzyści, jakie przynosi efektywna współpraca oraz zna w praktyce różne formy współpracy w grupie i zespole klasowym.
- 27) Rozumie, czym jest wolontariat, i jak doświadczenie w nim zdobyte może pomóc w karierze zawodowej.
- 28) Charakteryzuje czynniki kształtujące odrębność lokalną i regionalną.
- 29) Opisuje kompetencje władz centralnych wobec samorządu.
- 30) Wskazuje w których urządach można załatwić wybrane sprawy.
- 31) Przedstawia możliwości załatwienia spraw przez e-urząd.
- 32) Potrafi wypełnić wniosek o wydanie dowodu osobistego.

- 33) Wyjaśnia, czym jest zarząd komisaryczny.
- 34) Opisuje różne formy wpływania przez obywateli na decyzje władz samorządowych.
- 35) Wskazuje przyczyny problemów swojej społeczności lokalnej.
- 36) Próbuje wskazać sposobnych ich rozwiązania.
- 37) Wymienia czynniki narodotwórcze.
- 38) Potrafi opisać więzi obywatelskie i tożsamość narodową.
- 39) Charakteryzuje mniejszości narodowe i etniczne mieszkające w Polsce.
- 40) Określa miejsca zamieszkania mniejszości w Polsce.
- 41) Wyjaśnia, dlaczego mniejszościom przysługują odrębne prawa.
- 42) Przedstawia zjawiska migracji i uchodźstwa we współczesnym świecie.
- 43) Wyjaśnia, odwołując się do różnych przykładów, czym jest patriotyzm.
- 44) Wskazuje różnice między patriotyzmem a nacjonalizmem, szowinizmem, ksenofobią.
- 45) Określa znaczenie cnót i umiejętności obywatelskich w życiu społecznym.
- 46) Wymienia umiejętności społeczne.
- 47) Wymienia najważniejsze cechy społeczeństwa obywatelskiego.
- 48) Opisuje aktywność społeczną Polaków.
- 49) Charakteryzuje różne formy wolontariatu.
- 50) Opisuje różnorodne formy działalności młodych osób.
- 51) Uzasadnia konieczność stosowania zasad etyki w różnych dziedzinach społecznych.
- 52) Opisuje negatywne zjawiska które wywołane są niestosowaniem zasad etycznych.
- 53) Charakteryzuje elementy tworzące państwa.
- 54) Opisuje najważniejsze cechy państwa.
- 55) Opisuje, czym jest demokracja pośrednia i bezpośrednia, podaje przykłady stosowania tych zasad.
- 56) Potrafi uzasadnić konieczność ochrony praw mniejszości w demokracji.
- 57) Podaje zasady organizacji referendum.
- 58) Charakteryzuje szczególne cechy konstytucji.
- 59) Analizuje teść preambuły Konstytucji RP i wskazuje najważniejsze wartości do, których się odwołuje.
- 60) Podaje przykłady spraw, którymi może zająć się Trybunał Konstytucyjny.
- 61) Wymienia funkcje partii politycznych.
- 62) Potrafi wskazać różnice pomiędzy różnymi systemami partyjnymi.
- 63) Wymienia najważniejszy cele partii prawicowych, centrowych i lewicowych.
- 64) Wyjaśnia, dlaczego wybory są elementem demokracji pośredniej, czyli przedstawicielskiej.
- 65) Opisuje cechy demokratycznych wyborów.
- 66) Opisuje wskazaną funkcję parlamentu.
- 67) Odwołując do zasady dobra wspólnego, wyjaśnia, czym jest republikańska forma rządów.
- 68) Wie, kto może kandydować na urząd Prezydenta RP.
- 69) Wyjaśnia, jak wyłaniany jest rząd.
- 70) Potrafi wyjaśnić pojęcia: rząd większościowy i rząd mniejszościowy.
- 71) Przedstawia kompetencje Rady Ministrów.
- 72) Wie, czym zajmują się sądy powszechne, wojskowe administracyjne i trybunały.
- 73) Opisuje najważniejsze kierunki polityki zagranicznej: suwerenność współpraca w organizacjach międzynarodowych, polityka regionalna, polityka wschodnia.
- 74) Określa okoliczności powstania ONZ i NATO.

- 75) Opisuje najważniejsze organy NATO i ONZ.
- 76) Wymienia Ojców Europy i wskazuje z jakich krajów pochodzili.
- 77) Wskazuje pięć najważniejszych wydarzeń związanych z powstaniem UE, uzasadnia swój wybór.
- 78) Opisuje, jakie funkcje pełnią Polacy w instytucjach europejskich.
- 79) Opisuje korzyści z członkostwa w UE dla gospodarki oraz społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem ludzi młodych.
- 80) Podaje przykłady programów finansowanych z UE.
- 81) Charakteryzuje problemy ekonomiczne i demograficzne współczesnego świata.
- 82) Znajduje i opracowuje informacje o konfliktach toczących się na świecie.
- 83) Charakteryzuje problemy związane ze środowiskiem naturalnym i chorobami.
- 83) Opisuje zjawisko terroryzmu.
- 85) Wie, czym jest prawo naturalne i określa jego wpływ na rozwój idei praw człowieka.
- 86) Charakteryzuje pojęcie godności, rozróżniając godność osobową człowieka od godności osobistej.
- 87) Na podstawie preambuły Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka analizuje jej najważniejsze treści.
- 88) Wskazuje na różnice pomiędzy prawami a wolnościami.
- 89) Potrafi wskazać granice wolności i zakres praw gwarantowany przez państwo.
- 90) Opisuje najważniejsze funkcje Rzecznika Praw Obywatelskich.
- 91) Opisuje działania organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw człowieka.
- 92) Opisuje wybrane prawa zapisane w Konwencji o prawach dziecka.
- 93) Podaje przykłady naruszania praw dziecka.
- 94) Podaje przykłady sytuacji, w których policja może korzystać ze swoich uprawnień.
- 95) Wskazuje różnice pomiędzy wykroczeniem, występkiem a zbrodnią.
- 96) Wymienia środki, które może zastosować sąd wobec nieletniego.
- 97) Opisuje różne rodzaje mediów.
- 98) Wyjaśnia, dlaczego media są nazywane czwartą władzą.
- 99) Uzasadnia, czy społeczeństwo polskie jest społeczeństwem wiedzy.
- 100) Wymienia i opisuje zjawiska utrudniające przepływ informacji w sieci.
- 101) Wymienia i opisuje zasady etyki dziennikarskiej.
- 102) Krytycznie analizuje wybrany przekaz reklamowy.
- 103) Odczytuje i interpretuje wyniki sondaży opinii publicznej.
- 104) Wymienia najważniejsze funkcje cyberprzestrzeni.
- 105) Zan zasady, jakie należy stosować aby uchronić się przed szkodliwym oprogramowaniem.

II. 5 Ocena celująca

Uczeń:

- 1) Opisuje najważniejsze zasady skutecznego komunikowania się.
- 2) Potrafi samodzielnie przygotować autoprezentację.
- 3) Opisuje rolę więzi społecznych w budowaniu relacji społecznych.
- 4) Opisuje człowieka jako istotę społeczną, używając poznanych pojęć.
- 5) Charakteryzuje różne grupy społeczne, wskazując ich specyficzne cechy.
- 6) Określa, jaką rolę odgrywają różne grupy społeczne.
- 7) Wskazuje sposoby rozwiązania prostego konfliktu interpersonalnego na drodze kompromisu.
- 8) Analizuje wpływ, jaki rodzina wywiera na dzieci.

- 9) Wyjaśnia, że współudział w planowaniu budżetu jest przejawem postawy obywatelskiej i patriotycznej.
- 10) Rozwija postawę odpowiedzialności i przedsiębiorczości w codziennym życiu gospodarstwa domowego.
- 11) Uzasadnia znaczenie samorządności w państwie.
- 12) Wyjaśnia, na przykładzie wyborów do organów samorządu szkolnego, stosowanie procedur demokratycznych w życiu szkoły oraz grup, w których uczestniczy.
- 13) Dostrzega zależność między godnością ludzką a prawami ucznia, które mu przysługują.
- 14) Rozwija postawę przedsiębiorczą i rozumie jej znaczenie przy wyborze kierunku dalszego kształcenia i wyborze drogi zawodowej.
- 15) Zna różne typy osobowości i dostrzega, jaki wpływ na wybór zawodu ma określony typ osobowości człowieka.
- 16) Opisuje swoją małą ojczyznę, uwzględniając więzi lokalne.
- 17) Wymienia tradycje i obyczaje swojej społeczności regionalnej.
- 18) Przedstawia informacje na temat wydarzeń i postaci historycznych związanych z dziejami lokalnymi i regionalnymi.
- 19) Przedstawia główne źródła dochodów i wydatków w budżecie gminy.
- 20) Znajduje informacje o wykorzystaniu funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim regionie.
- 21) Wymienia różne rodzaje kapitału społecznego i wskazuje na znaczenie tego zjawiska w procesach gospodarczych.
- 22) Przedstawia rolę i znaczenie rad młodzieżowych miast i gmin.
- 23) Zna i opisuje procedury związane z wprowadzeniem budżetu obywatelskiego.
- 24) Przedstawia genezę współczesnych narodów.
- 25) Wymienia inne sposoby nabywania obywatelstwa w Polsce.
- 26) Potrafi opisać, czym jest postawa obywatelska, odnosząc się do obowiązków zapisanych w polskiej konstytucji.
- 27) Wymienia grupę posługującą się językiem regionalnym.
- 28) Wskazuje przyczyny migracji i uchodźstwa.
- 29) Opisuje w jaki sposób Polacy żyjący za granicą podtrzymują swoją więź z ojczyzną.
- 30) Opisuje genezę polskich symboli narodowych.
- 31) Wymienia czynniki, które łączą ludzi z ojczyzną.
- 32) Wymienia różne wzorce działań obywatelskich.
- 33) Opisuje różne formy aktywności społecznej.
- 34) Opisuje, jak powstawała idea społeczeństwa obywatelskiego.
- 35) Wskazuje potrzeby społeczne, które realizuje społeczeństwo obywatelskie.
- 36) Wyjaśnia jak można realizować konstytucyjną zasadę pomocniczości.
- 37) Dokonuje oceny działań społecznych adresowanych do młodych osób.
- 38) Charakteryzuje wybrane cechy etyki zawodowej.
- 39) Opisuje naruszanie zasad etycznych i wskazuje przyczyny takich zachowań.
- 40) Charakteryzuje funkcje państwa.
- 41) Opisuje zadania, które powinno realizować państwo.
- 42) Opisuje zasady demokratyczne.
- 43) Wymienia ważne referenda krajowe i lokalne.
- 44) Przedstawia historię konstytucjonalizmu.

- 45) Potrafi wskazać dział konstytucji, w którym opisane są poszczególne kwestie.
- 46) Opisuje działanie Trybunału Konstytucyjnego.
- 47) Ocenia różne systemy polityczne.
- 48) Wyjaśnia, dlaczego istnieje konkurencja pomiędzy partiami politycznymi.
- 49) Potrafi podać przykłady sytuacji, gdy prawa wyborcze mogą być ograniczone.
- 50) Opisuje, jak działa polski parlament.
- 51) Wie, na czym polega dualizm władzy wykonawczej w RP.
- 52) Podaje przykłady najważniejszych uprawnień prezydenta.
- 53) Potrafi, korzystając z różnych źródeł, opisać działania obecnie urzędującego prezydenta.
- 54) Potrafi wskazać decyzje rządu, które miały wpływ na indywidualne życie swoje lub swojej rodziny.
- 55) Podaje przykłady naruszania zasad państwa prawa.
- 56) Wyjaśnia najważniejsze zasady określające działalność władzy sądowniczej.
- 57) Opisuje, jak działają organy wymiaru sprawiedliwości.
- 58) Wymienia przykłady misji wojskowych ONZ i NATO.
- 59) Wymienia i opisuje organizacje wyspecjalizowane działające w ramach ONZ.
- 60) Na podstawie szczegółowych celów wskazuje główne kierunki rozwoju UE do 2020 roku.
- 62) Zna skład i zadania najważniejszych instytucji UE.
- 63) Potrafi podać liczbę polskich eurodeputowanych.
- 64) Opisuje, jak prawa obywatela UE wpływają na życie obywateli państw członkowskich.
- 65) Opisuje globalizację w różnych aspektach.
- 66) Przewiduje propozycje działań w kierunku rozwiązania problemów współczesnego świata.
- 67) Przedstawia najważniejsze wydarzenia związane z rozwojem idei praw człowieka.
- 68) Wymienia najważniejsze zadania międzynarodowego systemu ochrony praw człowieka.
- 69) Potrafi wymienić i scharakteryzować wybrane prawa osobiste i polityczne zapisane w Konstytucji RP.
- 70) Wie, czym jest ludowa inicjatywa ustawodawcza.
- 71) Potrafi przedstawić sposób złożenia wniosku do RPO.
- 72) Wskazuje sytuacje, które uprawniają do podejmowania interwencji przez Rzecznika Praw Dziecka.
- 73) Wymienia instytucje, które zajmują się ochroną praw człowieka w systemie uniwersalnym, regionalnym i krajowym.
- 74) Potrafi określić, jak należy się zachować w sytuacjach, gdy mamy do czynienia z przemocą.
- 75) Opisuje, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za czyny karalne w zależności od wieku.
- 76) Wskazuje sytuacje, w których zatrzymanego nieletniego należy natychmiast zwolnić.
- 77) Opisuje różne funkcje mediów.
- 78) Opisuje, jaką rolę odgrywają media we współczesnym społeczeństwie.
- 79) Wyjaśnia pojęcie public relations.
- 80) Opisuje wpływ mediów na zjawisko globalizacji.
- 82) Wyjaśnia, dlaczego nie należy mieszać faktów z komentarzami i opiniami.
- 83) Przedstawia krótko dzieje reklamy.
- 84) Wymienia i analizuje różne reklamy społeczne.
- 85) Potrafi uzasadnić, że cyberprzestrzeń to miejsce służące swobodnemu przekazywaniu idei i informacji.

III. SPRAWDZANIE I OCENIANIE OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIÓW

1. Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności uczniów:

L.p.	Kod w e-dzienniku	Opis /przykłady/	Kolor wpisanej oceny
1.	S	sprawdzian, test / <i>formy te zapowiedziane są z tygodniowym wyprzedzeniem, obejmują zakres materiału z całego działu, trwają całą godzinę lekcyjną/</i>	czerwony
2.	K	kartkówka / <i>może być niezapowiedziana, obejmuje materiał z 3 ostatnich lekcji/</i>	zielony
3.	O	odpowiedź	czarny
4.	PNL	praca na lekcji, np. praca samodzielna ucznia, praca w grupie, aktywność,	czarny
5.	PDL	przygotowanie do lekcji	czarny
6.	ZD	zadanie domowe	czarny
7.	PD	praca dodatkowa / <i>np. w ramach realizacji programów, projektów edukacyjnych, zadania dla chętnych/</i>	czarny
8.	P	Prezentacja, pokaz	czarny
9.	PG	Praca w grupie	czarny
10.	KP	Uzupełnianie karty pracy	
11.	KON	konkurs/ <i>udział ucznia w konkursie/</i>	czarny
12.	POP	poprawa oceny	czarny

1) sprawdziany:

- a) przeprowadza się sprawdziany pisemne, których celem jest sprawdzenie wiadomości i umiejętności ucznia z zakresu wskazanego przez nauczyciela.
- b) uczeń jest informowany o planowanym sprawdzianie z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, co jest odnotowywane w e-dzienniku,
- c) sprawdzian jest oceniany w skali punktowej, a liczba punktów jest przeliczana na ocenę zgodnie z zasadami WO,
- d) każdy sprawdzian poprzedza lekcja powtórzeniowa, podczas której nauczyciel zwraca uwagę uczniów na najważniejsze zagadnienia z danego działu,
- e) zadania ze sprawdzianu są przez nauczyciela poprawiane i omawiane po oddaniu prac;

2) kartkówki:

- a) przeprowadzane są w formie pisemnej, a ich celem jest sprawdzenie wiadomości i umiejętności ucznia z zakresu programowego dwóch, trzech ostatnich jednostek lekcyjnych,
- b) nauczyciel nie ma obowiązku uprzedzania uczniów o terminie i zakresie programowym kartkówki,
- c) kartkówka jest tak skonstruowana, by uczeń mógł wykonać wszystkie polecenia w czasie nie dłuższym niż 15 minut.
- d) kartkówka jest oceniana w skali punktowej, a liczba punktów jest przeliczana na ocenę zgodnie z zasadami WO;

3) odpowiedzi ustne

- a) uczeń zawsze jest przygotowany do odpowiedzi ustnej z trzech ostatnich lekcji
- b) udziela odpowiedzi na krótkie pytania nauczyciela

c) przy wystawieniu oceny nauczyciel bierze pod uwagę wiedzę ucznia, zwraca uwagę na myślenie przyczynowo-skutkowe

4) praca na lekcji (w grupach lub samodzielna):

a) jest pisemną lub ustną formą ćwiczenia umiejętności i utrwalania wiadomości zdobytych przez ucznia podczas lekcji,

b) dotyczy m.in. samodzielnego wykonania krótkiej pracy na lekcji, krótkiej prawidłowej odpowiedzi ustnej, częstego zgłaszania się na lekcji i udzielania poprawnych odpowiedzi, rozwiązywania ćwiczeń dodatkowych w czasie lekcji, aktywnej pracy w grupach, pomocy koleżeńskiej na lekcji przy rozwiązywaniu problemu,

c) praca na lekcji nagradzana jest ocenami lub „plusami”; za pięć zgromadzonych „plusów” uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą, która zostaje wpisana do e-dziennika,

d) oceniając ją, nauczyciel bierze pod uwagę: wartość merytoryczną, dokładność wykonania polecenia, staranność i estetykę, w wypadku pracy w grupie stopień zaangażowania w wykonanie ćwiczenia;

5) przygotowanie do lekcji

a) uczeń wywiązuje się z materiałów zadanych do przyniesienia na lekcji poprzedzającej.

b) uczeń wykazuje się umiejętnościami wskazanymi do opanowania na lekcji poprzedzającej.

c) uczeń nie ma możliwości zgłoszenia „nieprzygotowania”

6) zadanie domowe

a) uczeń realizuje zadanie domowe zgodnie z poleceniem nauczyciela,

b) zadanie domowe nie musi być wpisane w e-dzienniku w zakładce „zadania domowe”, chyba że jest opinia lub wymaganie ucznia o specjalnych potrzebach edukacyjnych,

c) za zadanie domowe uczeń otrzymuje informację zwrotną o pozie wykonania oraz ocenę zgodnie z WO

d) uczeń może zgłosić „nieprzygotowanie do zajęć” na początku lekcji.

7) prace dodatkowe

a) obejmują dodatkowe (krótkie i długoterminowe) zadania dla zainteresowanych uczniów: wytwory własnej pracy w postaci prac projektowych lub prezentacji wykonanych indywidualnie lub zespołowo, plakaty,

b) są formą ćwiczenia umiejętności i utrwalania wiadomości zdobytych przez ucznia podczas lekcji,

c) oceniając ten rodzaj pracy, nauczyciel bierze pod uwagę m.in.: wartość merytoryczną pracy, estetykę wykonania, wkład pracy ucznia, sposób prezentacji, oryginalność i pomysłowość pracy.

2. W każdym okresie roku szkolnego uczeń powinien otrzymać minimum 5 ocen.

3. Przy ocenianiu prac pisemnych nauczyciel stosuje następujące zasady przeliczania punktów na ocenę:

Procentowy próg pisemnych prac:

1/ 0 - 29% niedostateczny;

2/ 30% - 35% dopuszczający(-);

3/ 36% - 42% dopuszczający;

4/ 43% - 49% dopuszczający (+);

5/ 50% - 55% dostateczny(-);

- 6/ 56% - 62% dostateczny;
- 7/ 63% - 69% dostateczny(+);
- 8/ 70% - 75% dobry (-)
- 9/ 76% - 82% dobry
- 10/ 83% - 89% dobry (+)
- 11/ 90% - 93% bardzo dobry (-)
- 12/ 94% - 96% bardzo dobry
- 13/ 97% - 99% bardzo dobry (+)
- 14/ 100% celujący

4. Zasady i formy sprawdzania zadań domowych:

a/ zasady: zadania domowe są pisemną lub ustną formą ćwiczenia umiejętności i utrwalania wiadomości zdobytych przez ucznia podczas lekcji; przy wystawianiu oceny za pracę domową nauczyciel bierze pod uwagę samodzielność, poprawność i estetykę wykonania.

b/ formy: pisemną pracę domową uczeń wykonuje w zeszycie, lub w formie zleconej przez nauczyciela.

5. Uczniowi przysługuje „nieprzygotowanie” (np) bez podania przyczyny z wyłączeniem zajęć, na których odbywają się zapowiedziane kartkówki i sprawdziany wg. zasad:

1) 2x w okresie /2 lekcje w tygodniu/. Uczeń zgłasza nieprzygotowanie (np) na początku lekcji. Za „nieprzygotowanie” uznaje się : brak zadania domowego, brak przygotowania do odpowiedzi ustnej, brak materiałów ćwiczeniowych/zeszytu lub brak innych form przygotowania do lekcji wskazanych wcześniej przez nauczyciela.

6. W ocenianiu bieżącym wykorzystuje się skalę liczbową od 1 do 6. Dopuszcza się stosowanie „+” i „-”, gdzie „+” oznacza osiągnięcia ucznia bliższe wyższej kategorii wymagań, „-” niższej kategorii wymagań.

IV. ZASADY POPRAWIANIA OCEN

1. Poprawie podlegają oceny niedostateczne ze sprawdzianów, testów. Poprawie nie podlegają oceny z kartkówek.

2. Uczeń ma możliwość poprawy oceny ze sprawdzianów tylko raz.

3. Jeżeli uczeń otrzymał ocenę niedostateczną z zadania domowego /np. ze względu na brak zadania lub wykonał je w całości nieprawidłowo/ – ma obowiązek uzupełnienia braków na następną lekcję, uczeń informuje wówczas nauczyciela o tym, że odrobił lub poprawił zadanie. Jeżeli nie zgłosi tego faktu nauczycielowi i nie dotrzyma terminu, wówczas ocena nie podlega poprawie;

4. Jeżeli uczeń nie pisał sprawdzianu ma obowiązek napisania go w terminie uzgodnionym z nauczycielem - nie później jednak niż do dwóch tygodni od daty sprawdzianu lub powrotu do szkoły po czasowej nieobecności.

5. Jeżeli uczeń nie pisał kartkówki, a wyraża chęć jej napisania, wówczas ma taką możliwość. Termin i formę zaliczenia ustala nauczyciel przedmiotu.

6. Brak zaliczenia pracy pisemnej lub możliwości udzielenia odpowiedzi ustnej (nieobecność ucznia) nauczyciel oznacza, wpisując w rubrykę ocen „0”. Po upływie dwóch tygodni, od pojawienia się takiego wpisu w dzienniku lub powrotu ucznia po dłuższej nieobecności do szkoły, nauczyciel wpisuje w miejsce „0” ocenę.

V. SPOSÓB INFORMOWANIA UCZNIÓW I RODZICÓW O POSTĘPACH W NAUCE LUB ICH BRAKU

1. Uczniowie informowani są o ocenach na bieżąco, w sposób jawny.
2. Ocena wpisana zostaje do e-dziennika. Kolorem czerwonym wpisana jest ocena ze sprawdzianu, kolorem zielonym z kartkówki, kolorem czarnym pozostałe oceny.
3. Nauczyciel umieszcza na sprawdzianie opis do oceny.
4. Rodzice otrzymują informacje o postępach w nauce dziecka za pośrednictwem e-dziennika, podczas konsultacji, zebrań z rodzicami i indywidualnych rozmów.
5. Sprawdziany uczniów przechowywane są przez nauczyciela do końca roku szkolnego.

VI. ZASADY WGLĄDU UCZNIÓW, RODZICÓW /PRAWNYCH OPIEKUNÓW DO PRAC PISEMNYCH, ZASADY PRZECHOWYWANIA PRAC

1. Sprawdzone i ocenione sprawdziany uczniów przechowywane są w sali lekcyjnej.
2. Sprawdziany są do wglądu - uczniów na zajęciach, rodziców podczas zebrań i indywidualnych spotkań.

VII. ZAKRES WIADOMOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI W POSZCZEGÓLNYCH KLASACH

Dział I. Człowiek, grupy społeczne, rodzina

I. Społeczna natura człowieka. Uczeń:

2) przedstawia zasady komunikowania się; wyjaśnia zasady skutecznej autoprezentacji – kształtowania swojego wizerunku

5) podaje przykłady trudnych społecznie sytuacji, w których należy zachować się asertywnie; uzasadnia, że można zachować dystans wobec nieaprobowanych przez siebie zachowań innych ludzi lub przeciwstawić się im; przedstawia różne formy zachowań asertywnych

1) uzasadnia, że człowiek jest istotą społeczną; wyjaśnia znaczenie potrzeb społecznych człowieka (kontaktu, przynależności, uznania)

3) wymienia cechy grup społecznych; charakteryzuje grupę koleżeńską i grupę nastawioną na realizację określonego zadania; uzasadnia, że efektywna współpraca przynosi różne korzyści; przedstawia różne formy współpracy w grupie

4) rozpoznaje sytuacje wymagające podjęcia decyzji indywidualnej i grupowej; wyjaśnia i stosuje podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji

6) uzasadnia, że konflikt w grupie może wynikać z różnych przyczyn (sprzeczne interesy, inne cele); przedstawia sposoby rozwiązywania konfliktów oraz analizuje ich zalety i wady

II. Rodzina. Uczeń:

- 1) charakteryzuje rodzinę jako grupę społeczną; przedstawia rolę rodziców i osób starszych w rodzinie; analizuje wartości ważne dla jego rodziny
- 2) analizuje wpływ, jaki rodzina wywiera na dzieci; przedstawia prawa i obowiązki dzieci w rodzinie
5. Jak funkcjonują gospodarstwa domowe, budżet domowy
- 3) wyjaśnia, jak funkcjonuje gospodarstwo domowe; wymienia główne źródła jego dochodów (z działalności zarobkowej: pracy, działalności gospodarczej, umów cywilnoprawnych oraz ze świadczeń społecznych – w powiązaniu z rodzajami ubezpieczeń społecznych)
- 4) wymienia kategorie wydatków gospodarstwa domowego; planuje jego budżet

Dział II. Społeczność szkolna, lokalna i regionalna

III. Szkoła i edukacja. Uczeń:

- 1) przedstawia funkcje szkoły w systemie edukacji oraz strukturę polskiego systemu edukacyjnego
- 2) charakteryzuje klasę szkolną, pozalekcyjne koło zainteresowań, życie szkolnej społeczności; przedstawia działania samorządu uczniowskiego; wyjaśnia, jak przeprowadzane są wybory organów samorządu szkolnego
- 3) wymienia prawa i obowiązki ucznia; rozpoznaje przypadki naruszania praw uczniów oraz pracowników szkoły; przedstawia sposoby dochodzenia praw, które zostały naruszone
- 4) charakteryzuje oczekiwane kompetencje wybranych kategorii społeczno-zawodowych i ich miejsce na rynku pracy
- 5) planuje dalszą edukację, uwzględniając własne zainteresowania, zdolności i umiejętności oraz rady innych osób i sytuację na rynku pracy

VII. Społeczność regionalna. Uczeń:

- 1) znajduje i przedstawia podstawowe informacje o swoim regionie, wydarzenia i postaci z jego dziejów; lokalizuje własne województwo i powiaty wchodzące w jego skład oraz pozostałe województwa
- 5) przedstawia tradycje i zwyczaje swojej społeczności regionalnej
10. Samorządy terytorialne, lokalne i regionalne

VI. Społeczność lokalna. Uczeń:

- 1) wymienia zadania samorządu gminnego (...)

2) przedstawia, jak zorganizowany jest urząd gminy (miasta/dzielnicy); podaje, w jakim wydziale można załatwić wybrane sprawy; przedstawia możliwości załatwienia spraw poprzez e-urząd; posługuje się formularzami urzędowymi – wypełnia wnioski o wydanie tymczasowego dowodu osobistego

3) wymienia organy stanowiące i wykonawcze w gminie (mieście/dzielnicy); przedstawia, jak są one wybierane i jak mogą zostać odwołane; podaje uprawnienia tych organów

4) podaje, kto pełni funkcje wójta/burmistrza/prezydenta miasta i przewodniczącego rady gminy/miasta; znajduje w mediach lokalnych informacje na temat publicznych działań osób pełniących funkcje w organach samorządu terytorialnego

5) znajduje i przedstawia informacje na temat swojej gminy, wydarzeń i postaci z jej dziejów

VII. Społeczność regionalna. Uczeń:

2) wymienia zadania samorządu powiatowego i województwa (...)

3) podaje, w jakim wydziale starostwa powiatowego można załatwić wybrane sprawy; posługuje się formularzami urzędowymi – wypełnia wnioski o paszport (delegatura urzędu wojewódzkiego)

4) wymienia organy stanowiące i wykonawcze samorządu powiatowego i województwa; przedstawia, jak są one wybierane i jak mogą zostać odwołane; podaje zadania tych organów

11. Obywatele a władze samorządowe. Budżety obywatelskie VI. Społeczność lokalna. Uczeń:

1) (...) przedstawia główne źródła przychodów i kierunki wydatków w budżecie gminy

6) rozpoznaje problemy społeczne swojej społeczności lokalnej (np. wynikające z sytuacji demograficznej, gospodarczej, infrastrukturalnej); formułuje sądy dotyczące tych problemów

IX. Udział obywateli w życiu publicznym – społeczeństwo obywatelskie. Uczeń:

4) przedstawia formy wpływania obywateli na decyzje władz samorządowych, przykłady realizacji lokalnych inicjatyw mieszkańców finansowanych z budżetów obywatelskich oraz przedsięwzięć podejmowanych przez młodzieżowe rady gminy/miasta

Lekcja powtórzeniowa. Społeczność szkolna, lokalna i regionalna

Dział III. Wspólnoty narodowe, etniczne i obywatelskie

VIII. Wspólnoty narodowe/etniczne i ojczyzna. Uczeń:

1) wyjaśnia, co oznacza być Polakiem lub członkiem innej wspólnoty narodowej/ etnicznej oraz co łączy człowieka z ojczyzną – Polską; przedstawia te więzi na własnym przykładzie

2) wyjaśnia, czym obywatelstwo różni się od narodowości; przedstawia warunki nabycia obywatelstwa polskiego z mocy prawa i wymienia inne formy uznania za obywatela polskiego oraz nadania obywatelstwa polskiego; wymienia konstytucyjne obowiązki obywatela

13. Inni u nas, czyli o mniejszościach narodowych i etnicznych VIII. Wspólnoty narodowe/etniczne i ojczyzna. Uczeń:

4) wymienia mieszkające w Polsce mniejszości narodowe i etniczne, grupę posługującą się językiem regionalnym oraz grupy migrantów (w tym uchodźców) i lokalizuje miejsca ich zwartego zamieszkiwania; przedstawia – za Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej – prawa przysługujące etnicznym grupom mniejszościowym

3) analizuje symbole Rzeczypospolitej Polskiej; wyjaśnia, czym powinna przejawiać się postawa patriotyczna młodego i dorosłego człowieka

5) uzasadnia, że można pogodzić różne tożsamości społeczno-kulturowe (regionalną, narodową/etniczną, państwową/obywatelską, europejską); rozpoznaje przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu, oraz uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się tym zjawiskom

IX. Udział obywateli w życiu publicznym – społeczeństwo obywatelskie. Uczeń:

1) podaje cnoty obywatelskie (odpowiedzialność, troska o dobro wspólne, aktywność, przedsiębiorczość, solidarność, roztropność, tolerancja, odwaga cywilna); wykazuje, odwołując się do działań wybitnych Polaków, znaczenie ich urzeczywistnienia dla pożytku publicznego

2) przedstawia cele i formy działań organizacji pozarządowych aktywnych w społeczności lokalnej i regionie; wykazuje, że działalność tego typu prowadzi do realizacji różnorodnych potrzeb

3) przedstawia cele i przykłady działania organizacji społecznych skupiających młodych ludzi w Polsce; wyjaśnia ideę wolontariatu i przedstawia formy działalności wolontariuszy

5) uzasadnia potrzebę przestrzegania zasad etycznych w życiu publicznym; rozpoznaje przejawy ich łamania i podaje skutki takich działań

Dział IV. Ustrój demokratyczny Rzeczypospolitej Polskiej

XI. Demokracja w Rzeczypospolitej Polskiej. Uczeń:

1) wymienia podstawowe cechy i funkcje państwa; wyjaśnia, czym zajmuje się władza państwowa

2) wyjaśnia zasadę suwerenności narodu; przedstawia sprawy, które mogą być poddane pod referendum; wymienia referenda ogólnokrajowe, których wyniki były wiążące, oraz referenda lokalne we własnej społeczności, które były ważne;

3) wyjaśnia zasadę przedstawicielstwa (demokracji pośredniej) (...)

6) wyjaśnia zasadę państwa prawa, w tym zasady niezależności sądów i niezawisłości sędziów (...)

8) wyjaśnia zasadę trójpodziału władzy (...)

7) wyjaśnia zasadę konstytucjonalizmu; podaje szczególne cechy konstytucji; znajduje w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przepisy dotyczące wskazanej kwestii; podaje kompetencje Trybunału Konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej

4) wyjaśnia zasadę pluralizmu politycznego; wymienia partie polityczne, których przedstawiciele zasiadają w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej oraz w organach stanowiących samorządu terytorialnego; przedstawia cele działania partii politycznych oraz wykazuje, że konkurują one w życiu publicznym; znajduje informacje na temat działań wybranej partii (jej struktur regionalnych lub centralnych)

3) (...) przedstawia zasady wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz zasady działania i najważniejsze kompetencje izb parlamentu

XI. Demokracja w Rzeczypospolitej Polskiej. Uczeń:

8) (...) objaśnia konieczność poparcia większości sejmowej dla Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej (bądź jej działań); przedstawia podstawowe kompetencje Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; podaje imiona i nazwiska urzędujących prezesa i wiceprezesów Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; wykazuje, że decyzje podejmowane w wybranym ministerstwie mają wpływ na życie jego rodziny

5) wyjaśnia zasadę republikańskiej formy rządu; przedstawia sposób wyboru i podstawowe kompetencje Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej; znajduje informacje o życiorysie politycznym osób pełniących ten urząd, które wybrano w wyborach powszechnych, oraz o działaniach urzędującego Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

6) (...) wyjaśnia podział na sądy powszechne i administracyjne oraz zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego; przedstawia, w jakich sprawach orzeka sąd rejonowy

Dział V. Świat, Europa

XII. Sprawy międzynarodowe. Uczeń:

1) wymienia cele i przejawy działania Organizacji Narodów Zjednoczonych i Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego;

4) przedstawia działalność Polski w Organizacji Narodów Zjednoczonych (...) i Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego

2) wymienia cele działania Unii Europejskiej; znajduje informacje o życiorysie politycznym Ojców Europy oraz obywateli polskich pełniących ważne funkcje w instytucjach unijnych

3) przedstawia podstawowe korzyści związane z obecnością Polski w Unii Europejskiej dla pracowników i osób podróżujących; znajduje informacje o wykorzystaniu funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim regionie

4) (...) przedstawia działalność Polski w Unii Europejskiej

5) formułuje sądy w sprawach wybranych problemów społecznych współczesnego świata; rozważa propozycje działań w kierunku poprawy warunków życia innych ludzi na świecie

Dział VI. Prawa człowieka, nieletni wobec prawa

IV. Prawa człowieka. Uczeń:

- 1) uzasadnia, że godność człowieka jest podstawą różnych systemów moralnych; wyjaśnia, że jest ona źródłem powszechnych, przyrodzonych, nienaruszalnych i niezbywalnych wolności i praw człowieka; analizuje sformułowania preambuły Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka
- 2) wykazuje różnice między prawami a wolnościami człowieka; wymienia prawa i wolności osobiste zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej
- 5) wymienia prawa i wolności polityczne zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; wykazuje, że dzięki nim człowiek może mieć wpływ na życie publiczne
- 3) wymienia prawa dzieci i analizuje przepisy Konwencji o prawach dziecka
- 4) podaje przykłady działań Rzecznika Praw Dziecka; przedstawia cele działalności Funduszu Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci;
- 6) wykazuje, że prawa człowieka muszą być chronione; wyjaśnia rolę Rzecznika Praw Obywatelskich i podaje przykłady jego działań
- 7) przedstawia przykłady działań organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw człowieka; uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się zjawiskom braku tolerancji wobec różnych mniejszości

V. Nietni wobec prawa. Uczeń:

- 1) rozpoznaje zachowania związane z przemocą fizyczną i psychiczną, w tym werbalną, wobec siebie i innych; wymienia osoby i instytucje, które należy powiadomić w takich sytuacjach
- 4) przedstawia uprawnienia policjantów i funkcjonariuszy innych służb porządkowych oraz swoje prawa w kontakcie z tymi służbami
- 1) rozpoznaje zachowania związane z przemocą fizyczną i psychiczną, w tym werbalną, wobec siebie i innych; wymienia osoby i instytucje, które należy powiadomić w takich sytuacjach
- 3) wyjaśnia, na jakich zasadach nietni odpowiadają za popełnienie wykroczeń i przestępstw

Dział VII. W świecie mediów i informacji

X. Środki masowego przekazu. Uczeń:

- 1) przedstawia funkcje i rodzaje środków masowego przekazu; wyjaśnia znaczenie środków masowego przekazu dla wolności słowa
- 2) znajduje w mediach wiadomości na wskazany temat; odróżnia informacje o faktach od komentarzy i opinii; wyjaśnia, na czym powinna polegać rzetelność dziennikarzy
- 3) przedstawia funkcje reklamy i krytycznie analizuje wybrany przekaz reklamowy
- 4) wskazuje cele kampanii społecznych; analizuje materiały z wybranej kampanii tego rodzaju
- 5) wykazuje znaczenie opinii publicznej; znajduje w internecie komunikaty z badań opinii publicznej oraz odczytuje i interpretuje proste wyniki takich badań

V. Nieletni wobec prawa. Uczeń:

2) przedstawia korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z zasobów internetu; rozpoznaje przemoc w cyberprzestrzeni i wyjaśnia, jak należy na nią reagować

VIII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Przedmiotowe Ocenianie z przedmiotu znajduje się na stronie szkolnej www.spchocianow.pl w zakładce „Uczniowie” w zakładce „PO”, u nauczyciela przedmiotu, w bibliotece szkolnej.

2. Decyzja w sprawie oceniania jest kompetencją nauczyciela i jest ostateczną.

3. Wszelkie sprawy nieuregulowane w niniejszym dokumencie reguluje Statut Szkoły Podstawowej im. Odkrywców Polskiej Miedzi w Chocianowie, dział VI, rozdział 1-9

Opracowanie: Wojciech Kyc, nauczyciel przedmiotu